

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 25 lutego 2016 r.

Adam Bodnar

III.7060.158.2016.AJ

**Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa**

Uprzejmie informuję Panią Minister, że w trakcie niedawno odbytych spotkań z reprezentantami środowiska artystów i twórców przedstawiono mi problem braku dostosowania zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym do specyfiki prowadzonej przez nich działalności.

Istotnie, w świetle przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.), do twórców i artystów stosuje się takie same zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym, jak wobec osób prowadzących pozarolniczą działalność, a więc osób prowadzących działalność gospodarczą lub wykonujących wolny zawód. Wszystkie te grupy podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu, natomiast ubezpieczenie chorobowe ma charakter dobrowolny.

Odrębne zasady odnoszą się tylko do kwestii zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, które może nastąpić dopiero po decyzji Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, działającej przy ministrze właściwym do spraw kultury (rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie powołania Komisji do Spraw Zaopatrzenia oraz szczegółowego określenia jej zadań, składu i trybu działania – Dz. U. Nr 27, poz. 250) uznającej działalność za twórczą lub artystyczną i ustalającej datę jej rozpoczęcia.

Twórcy i artyści opłacają składki na ubezpieczenia społeczne od zadeklarowanej kwoty, nie niższej niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia. Miesięczna składka na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe z ramach omawianego tytułu ubezpieczeniowego twórców i artystów jest zatem ustalana na zasadach obowiązujących dla przedsiębiorców i w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 wynosi 772,96 zł, składka zdrowotna 288,95 zł, na Fundusz Pracy 59,61 zł.

Należy odnotować, że twórcy i artyści mogą podlegać ubezpieczeniom społecznym na podstawie innych tytułów prawnych, rodzących obowiązek ubezpieczenia, poczynając od umowy o pracę, poprzez umowę zlecenia, a na działalności gospodarczej kończąc. Jedyne umowa o dzieło (najczęściej stosowana w tych przypadkach) nie rodzi obowiązku ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego. Wymienione tytuły do objęcia ubezpieczeniami społecznymi odnoszą się do wszystkich ubezpieczonych, a więc również tych którzy nie są związani z działalnością twórczą i artystyczną. W sytuacji, gdy przedmiot umów zlecenia lub o dzieło jest zgodny z przedmiotem prowadzonej działalności, określonym decyzją Komisji ds. Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, to są one traktowane jako wykonywane w ramach działalności twórczej lub artystycznej. Z kolei wykonywanie działalności artystycznej i twórczej przez osobę posiadającą decyzję Komisji ds. Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców wyłącznie w ramach stosunku pracy nie jest traktowane jako prowadzenie takiej działalności, lecz rodzi obowiązek pracowniczego ubezpieczenia społecznego.

W ocenie środowiska twórców i artystów, obecnie obowiązujące zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym, w szczególności wysokość i częstotliwość opłacania składki ubezpieczeniowej, w istocie może prowadzić do wykluczenia ich z dostępu do świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Tylko nieliczna grupa artystów pracuje na etacie. Jeszcze mniejsza grupa wykonuje działalność artystyczną w ramach samozatrudnienia lub poprzez prowadzenie działalności gospodarczej. Zdecydowana większość uzyskuje przy tym nieregularne przychody, nie dające możliwości ponoszenia stałych kosztów ubezpieczenia.

W tej sytuacji uważam za celowe podjęcie szerokiej dyskusji, z udziałem przedstawicieli środowiska twórców i artystów, nad wypracowaniem takich rozwiązań systemowych w sferze zabezpieczenia społecznego, które odejdą od radykalnego założenia zrównania artystów z przedsiębiorcami. Możliwe jest w szczególności skorzystanie z doświadczeń innych krajów unijnych, które przewidują odrębne systemy finansowania kosztów ubezpieczenia artystów zasilane dodatkowo przez państwo oraz przedsiębiorców korzystających z pracy artystów i twórców.

Działając na podstawie art. 16 ust 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) uprzejmie proszę Panią Minister o przedstawienie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Podpis na oryginale